

Pocity spojené se vznikem samostatné České republiky po rozdělení Československa a názory obyvatel na vybrané příčiny rozdělení

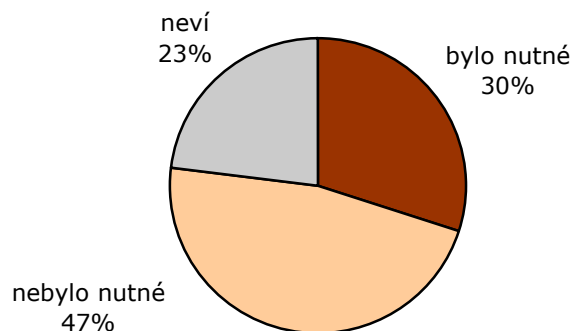
Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2007, v07-12</i>
Realizátor:	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>3. 12. – 10. 12. 2007</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1056</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PO.62, PO.69, PO.70</i>
Zveřejněno dne:	<i>17. ledna 2008</i>
Zpracovala:	<i>Paulína Tabery</i>

Rozdělení Československa bylo jedním z témat pravidelného výzkumu Centra pro výzkum veřejného mínění. V bloku otázek se znovu objevily i ty, které již byly pokládány v době rozdělení federace.

V současné době se téměř polovina (47 %) lidí domnívá, že rozdělení Československa nebylo nutné, necelá třetina (30 %) zastává opačný názor a přibližně čtvrtina (23 %) občanů neví, zda tento krok byl či nebyl nutný.¹

Názory na nutnost rozdělení Československa

¹ Znění otázky: „Domníváte se, že rozdělení Československa bylo nutné nebo nebylo nutné?“

Rozdíly v názorech na nutnost rozdělení se výrazně projevují v souvislosti s věkem respondentů. Se stoupajícím věkem roste i podíl těch, kteří si myslí, že rozdělení Československa nebylo nutné (viz tabulka 1). Mezi lidmi do 29 let je zároveň velký podíl těch, kteří nemají v této věci utvořený názor a volí odpověď „nevím“.

Tab. 1: Názory na nutnost rozdělení Československa (rozdíly podle věku v %)

	15-19 let	20-29 let	30-44 let	45-59 let	60 a více let
bylo nutné	16	26	38	35	25
nebylo nutné	16	33	44	53	64
neví	68	41	18	12	11

Ta samá otázka byla respondentům pokládána také v únoru 1993, tedy těsně po rozdělení federace. V tomto období rovněž převládl názor, že rozdělení Československa nebylo nutné (bylo nutné 40 %, nebylo nutné 51 %, neví 9 %).

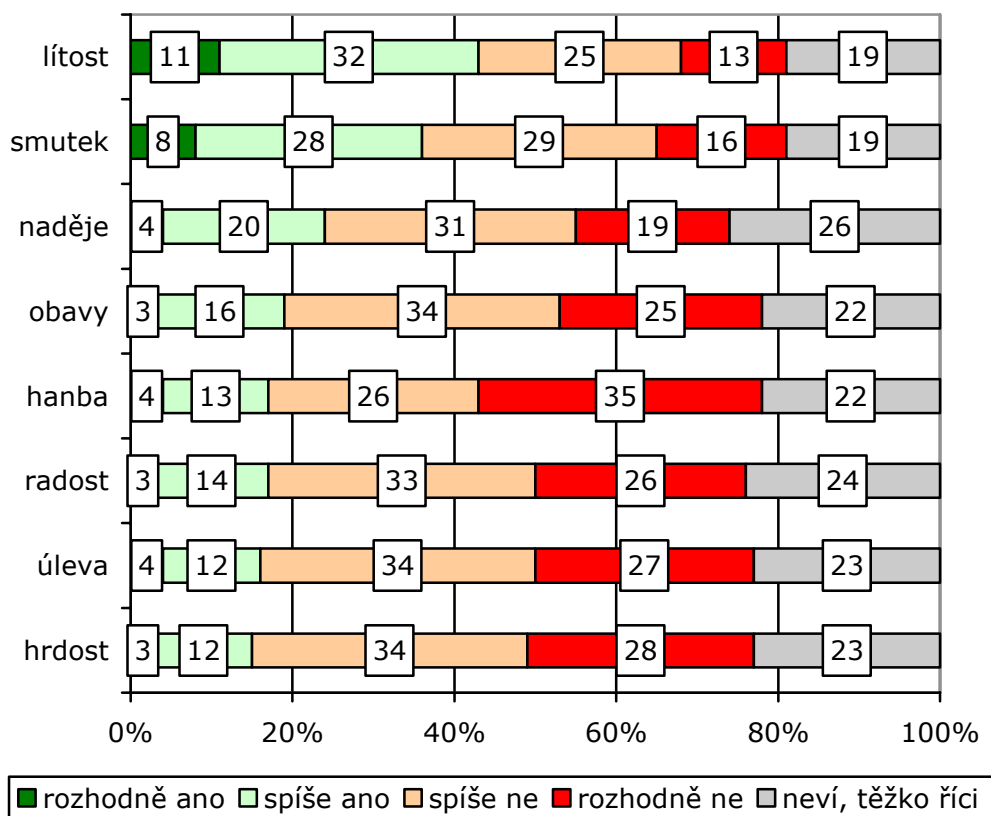
Občané byli rovněž dotázáni na pocity, se kterými mají oni osobně spojený vznik samostatné České republiky po rozdělení Československa.² Jak je vidět z grafu na následující straně, pro největší podíl občanů je tato událost v současné době spojena s takovými pocity jako je lítost (43 %) a smutek (36 %), v mnohem menší míře již s ostatními nabídnutými pocity jako jsou obavy nebo hanba, ale také naděje, radost či hrdost.

Když byla podobná otázka³ položena ve výzkumu v únoru 1993, tyto dva pocity označil rovněž velmi velký podíl lidí za ty, které při vzniku samostatné republiky pociťovali. Avšak zdaleka nejvíce byly v roce 1993 pociťovány obavy, které, jak je vidět, z myšlí obyvatel v souvislosti s touto událostí postupem času vymizely.

² Znění otázky: „S jakými pocity máte Vy osobně spojený vznik samostatné České republiky po rozdělení Československa?“ varianty odpovědí: rozhodně ano; spíše ano; spíše ne; rozhodně ne;

³ únor 1993 znění otázky: „V souvislosti se vznikem samostatné České republiky, pociťoval jste...?“ varianty odpovědí: ano; ne; neví, těžko říci;

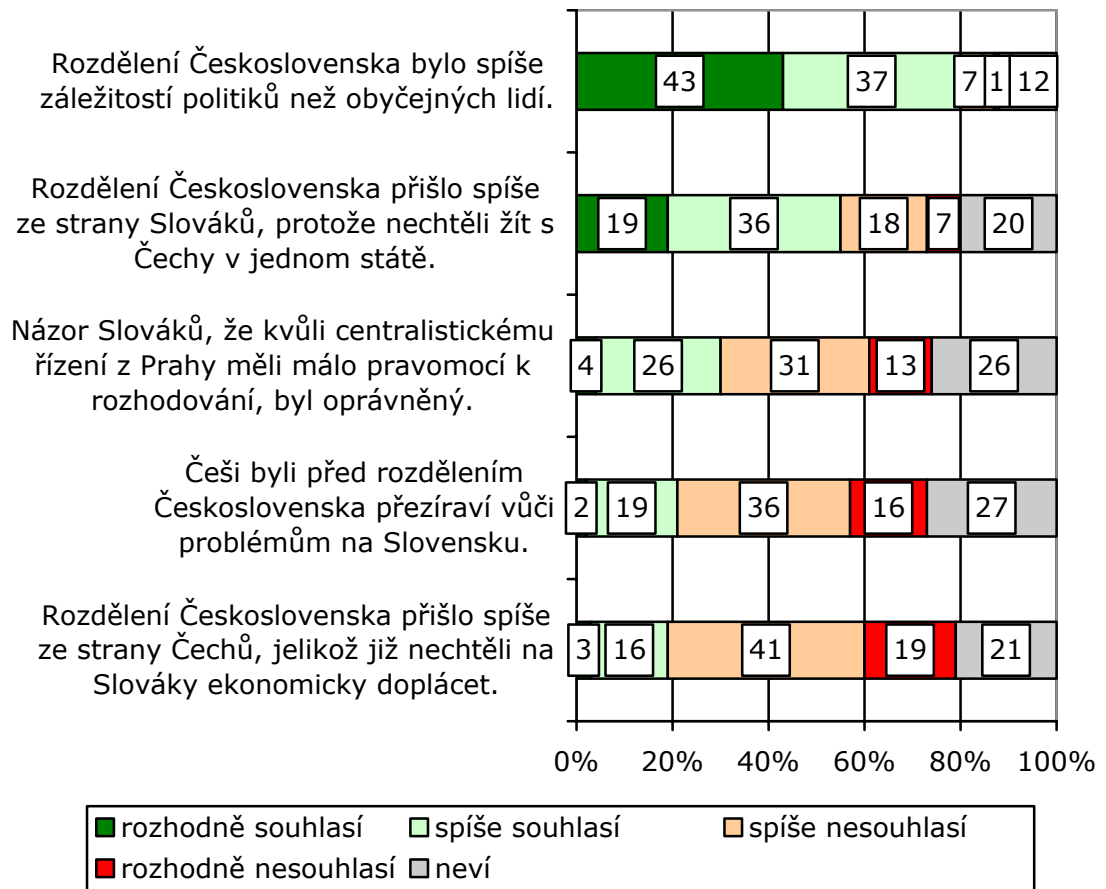
Pocity spojené se vznikem samostatné České republiky po rozdělení Československa

I v otázce pocitů spojených se vznikem samostatné České republiky po rozdělení Československa je charakteristickým dělítkem názorů věk. Pro mladé lidi do 29 let a zejména pro ty od 15 do 19 let je poměrně obtížné vypovídat o pocitech spojených se vznikem republiky a výrazně častěji volí odpověď „nevím, těžko říci“. U starších věkových kategorií se projevuje trend, kdy se lidé ve věku od 45 let více kloní k negativním pocitům jako jsou lýtost, smutek, hanba nebo i obavy. Naopak věková skupina 30 – 44 let je poněkud specifitější a o něco častěji se hlásí k pozitivním pocitům jako je radost, hrdost nebo naděje.

Do výzkumu byla rovněž zařazena baterie výroků, které jsou tvrzeními o různých příčinách rozdělení Československa a s nimiž měli respondenti vyjádřit souhlas nebo nesouhlas. V největší míře (80 %) lidé souhlasí s výrokem, že rozdělení Československa bylo spíše záležitostí politiků než obyčejných lidí. Z odpovědí u ostatních výroků vyplývá, že rozdělení vidí česká veřejnost spíše jako vnější záležitost přicházející ze Slovenska. S tvrzením, že Slováci nechtěli žít s Čechy v jednom státě souhlasí o něco více než polovina populace (55 %), naopak 60 % lidí nesouhlasí, že by rozdělení přišlo spíše ze strany Čechů, jelikož nechtěli ekonomicky doplácet na Slováky. Česká veřejnost se rovněž nedomnívá, že by názor Slováků, že měli málo pravomocí, byl oprávněný (souhlas 30 %) nebo, že by Češi byli před rozdělením přezíraví vůči problémům na Slovensku (souhlas 21 %).

Příčiny rozdělení Československa

I v případě výroků o příčinách rozdělení je věk zásadním hlediskem, podle kterého se dělí názory lidí. U každého z výroků se objevuje poměrně vysoká míra odpovědi „nevím“ v mladších věkových kategoriích do 29 let. Starší věkové skupiny nad 45 let mají zase tendenci projevovat vyšší míru souhlasu u tvrzení, že rozdělení přišlo ze strany Slováků a bylo záležitostí politiků, a naopak o něco vyšší míru nesouhlasu u výroků, že rozdělení přišlo ze strany Čechů, nebo že Češi přezírali problémy Slovenska. Je zajímavé, že zatímco u tvrzení, které uvádějí příčinu rozdělení na straně některého z národů se mladí lidé často neumějí vyjádřit a uvádí odpověď „nevím“, u výroku, že rozdělení je záležitostí politiků je tomu trochu jinak. Tuto představu sdílejí i mladí lidé ve větší míře, a i když i v tomto případě je podíl odpovědi „nevím“ poměrně značný, nedosahuje té míry, jaká je u ostatních tvrzení.